

**UCHWAŁA NR XXIII/176/26
RADY MIEJSKIEJ W WYSZKOWIE**

z dnia 29 stycznia 2026 r.

**w sprawie przyjęcia Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji
i Rozwoju Usług Społecznych na lata 2026-2030**

Na podstawie z art. 18 ust. 2 pkt 15, ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 ze zm.) w związku z art. 17 ust. 2 pkt 4 i art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r., poz. 1214 ze zm.), Rada Miejska w Wyszkowie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych na lata 2026-2030 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Wyszkowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Adam Szczerba

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

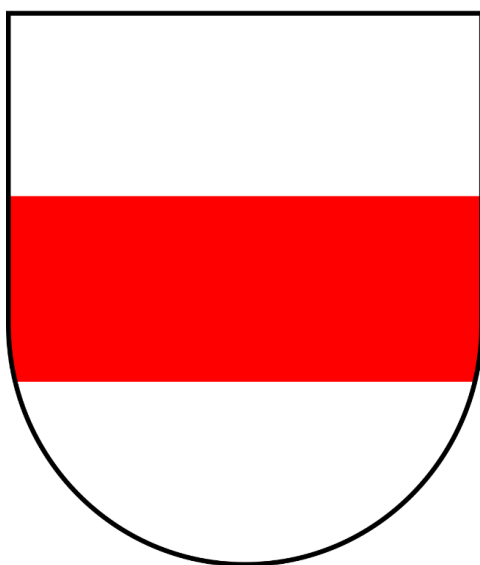
Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Załącznik do uchwały nr XXIII/176/26
Rady Miejskiej w Wyszku
z dnia 29 stycznia 2026 r.

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Wyszki na lata 2026- 2030

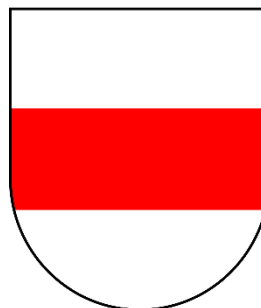

Dokument opracowany przez:

Gmina Wyszaków

Aleja Róż 2, Wyszaków

www.wyszkow.pl

Przy wsparciu:

Mazowieckie Centrum

Polityki Społecznej

ul. Grzybowska 80/82

00-844 Warszawa

www.mcps.com.pl

Utila Sp. z o.o.

ul. Łotewska 17 lok. 01

03-918 Warszawa

www.utila.pl

Wyszaków, 2025

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Plan powstał w ramach projektu
„Dla Ciebie, dla mnie, dla nas - rozwój usług społecznych na Mazowszu”
prowadzonego w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027
współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Priorytet IV. Spójność społeczna i zdrowie
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

SPIS TREŚCI

	Wykaz skrótów	4
1.	Wstęp	5
2.	Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych i programowych	7
3.	Diagnoza	8
3.1.	Charakterystyka gminy Wyszaków	8
3.1.1.	Struktura społeczna	8
3.1.2.	Główne problemy społeczne	10
3.2.	Zasoby gminy Wyszaków	11
3.2.1	Istniejące na terenie gminy Wyszaków zasoby, podmioty i organizacje oraz usługi społeczne	11
3.2.2.	Usługi świadczone w środowisku	16
3.3.	Diagnoza potrzeb wybranych grup docelowych w podziale na obszary wsparcia	20
3.4.	Analiza potrzeb	22
3.4.1.	Potrzeby w zakresie świadczonych usług oraz usługi deficytowe	22
3.4.2.	Potrzeby podmiotów i organizacji, w tym potrzeby kadrowe i profesji społecznych	22
3.4.3.	Przyczyny braku realizacji usług społecznych	23
4.	Plan rozwoju usług społecznych	24
4.1.	Osoby niesamodzielne	25
4.2.	Rodziny z dziećmi	26
5.	Zestawienie pozostałych potencjalnych źródeł finansowania działań ujętych w Planie	27
6.	Systemy monitorowania i oceny	32
6.1.	Wskaźniki rezultatu i produktu	32
6.2.	Opis systemu monitorowania realizacji planu i osiągnięcia wskaźników	33
6.3.	Ocena skuteczności i efektywności planu (ewaluacja)	33
7.	Spis elementów graficznych	34

WYKAZ SKRÓTÓW

BDL GUS - Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

CUS - Centrum Usług Społecznych

DDP - Dom Dziennego Pobytu

DPS - Dom Pomocy Społecznej

EFS+ - Europejski Fundusz Społeczny Plus

FEM - Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027

FERS - Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027

GUS - Główny Urząd Statystyczny

JST - Jednostka samorządu terytorialnego

LPDI - Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych

MCPS - Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej

MRPiPS - Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

NGO - Organizacja pozarządowa

NSP 2021 - Narodowy Spis Powszechny 2021

OPS - Ośrodek Pomocy Społecznej

OW - Ośrodek wsparcia

OWES - Ośrodek wsparcia ekonomii społecznej

OZPS - Ocena zasobów pomocy społecznej

PCPR - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PFRON - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PUP - Powiatowy Urząd Pracy

PWD - Placówka wsparcia dziennego

RMR - Region mazowiecki regionalny

ŚDS - Środowiskowy Dom Samopomocy

UE - Unia Europejska

UM - Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

UTW - Uniwersytet Trzeciego Wieku

WTZ - Warsztaty Terapii Zajęciowej

1. WSTĘP

Niniejszy Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych na lata 2026-2030 (Plan) stanowi odpowiedź na zmieniające się potrzeby mieszkańców gminy, wyzwania społeczno-demograficzne oraz zmiany jakie zaszły w sposobie prowadzenia polityki społecznej w ostatnich latach.

Przez dekady wsparcie z pomocy społecznej kierowane było przede wszystkim do grup defaworyzowanych, osób wykluczonych, doświadczających kryzysu czy też mających trudności z adaptacją do życia społecznego. Obecnie obserwujemy zmianę w prowadzeniu polityki społecznej i rozszerzanie zakresu jej oddziaływania na wszystkich mieszkańców lokalnych społeczności. Cele tej polityki koncentrują się na budowie społeczeństwa dobrobytu z otwartym dostępem do usług społecznych świadczonych na poziomie lokalnym zgodnie z potrzebami mieszkańców i ich możliwościami finansowymi. Tak wyznaczone priorytety osiągać można tylko poprzez konsekwentną integrację i koordynację działań różnych systemów (w tym m.in. pomocy społecznej, zdrowia czy edukacji) oraz systematyczne planowanie w oparciu o dowody pochodzące m.in. z diagnozy lokalnej oraz analizy potrzeb. Wykraczanie poza instytucjonalne ramy pomocy społecznej jest więc jednym z fundamentów przedstawianego Planu, natomiast kluczowym jego założeniem jest konsekwentne realizowanie idei rozwoju usług świadczonych w miejscu zamieszkania jako alternatywy dla rozwiązań instytucjonalnych. Nie oznacza to zamykania istniejących placówek tylko planowy rozwój alternatywnych wobec nich usług tak, aby to ostatecznie mieszkańiec wybrał zgodne ze swoimi preferencjami rozwiązanie. Ważne jest też, aby ofertę usług planować w oparciu o sprawdzone modele, których skuteczność została potwierdzona w nauce i praktyce, przy zachowaniu elastyczności w dopasowywaniu rozwiązań do zmieniających się potrzeb i preferencji odbiorców.

Plan został opracowany na lata 2026-2030 przez samorząd gminy we współpracy z pracownikami Ośrodka Pomocy Społecznej, przy udziale grona ekspertów i przedstawicieli organizacji pozarządowych działających w regionie. Dokument przygotowano w oparciu o diagnozę sytuacji i potrzeb lokalnych, Strategię rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.), Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Mazowieckiego (RPDI), a także z uwzględnieniem innych europejskich, krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych.

Plan określając główne kierunki zmian w systemie usług społecznych odpowiada na zdiagnozowane wyzwania, w tym w szczególności te związane ze zmianami demograficznymi skutkującymi postępującym procesem starzenia się społeczeństwa i wzrostem liczby osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Ponadto określa kierunki zmian w obszarze świadczenia usług dla dzieci i ich rodzin, osób z niepełnosprawnościami, osób z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie zdrowia psychicznego. W trakcie jego przygotowywania wzięto pod uwagę sytuację i prognozowane zmiany na rynku pracy, przeobrażenia w obrębie rodziny, wyzwania związane z zaspokajaniem potrzeb edukacyjnych i kulturalnych mieszkańców, a także ryzyka socjalne i procesy prowadzące do wzrostu zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Dokument obejmuje siedem rozdziałów składających się na dwie zasadnicze części - diagnostyczną i wdrożeniową. W części pierwszej (rozdział drugi i trzeci) zawarto uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych i programowych, diagnozę i analizę potrzeb (zawierającą dane na temat sytuacji demograficznej i społecznej gminy, problemów społecznych oraz realizowanych usług), a także inwentaryzację zasobów jakimi dysponuje lokalny system pomocy społecznej. Druga część - wdrożeniowa (rozdziały od czwartego do szóstego), zawiera zarówno opis planowanych do realizacji działań (podzielonych na 2 obszary interwencji: 1. Osoby niesamodzielne, 2. Rodziny z dziećmi), jak i analizę kosztów realizacji Planu oraz opis systemu jego monitorowania i oceny. Dokument zawiera również spis skrótów oraz słownik kluczowych pojęć ułatwiający zrozumienie charakteru i specyfiki poszczególnych usług.

Oddajemy plan z przekonaniem, że dzięki jego realizacji w naszej gminie powstaną warunki do przyjaznego i optymalnego rozwoju usług środowiskowych zaspakajających potrzeby naszych

mieszkańców zarówno w obszarze profilaktyki, jak i wsparcia. Będziemy monitorować proces jego realizacji, a także konsekwentnie mobilizować wszystkie jednostki samorządu terytorialnego do realizacji i stymulacji podjętych w nim ustaleń.

2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PROGRAMOWYCH

Powiązanie celów strategicznych gminy z dokumentami wyższego szczebla jest istotne dla zapewnienia spójności działań rozwojowych oraz efektywnego wykorzystania dostępnych zasobów. Umożliwia to lepsze dostosowanie lokalnych inicjatyw do priorytetów ponadlokalnych i sprzyja zwiększeniu skuteczności podejmowanych działań.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie celów Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Wyszków z celami Strategii rozwoju usług społecznych - polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) oraz Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2026. Ponadto, Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Wyszków na lata 2026-2030 został opracowany zgodnie z Ogólnopolskimi Wytycznymi Tworzenia Lokalnych Planów Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych, co zapewnia jego spójność z krajowymi standardami planowania i realizacji polityki społecznej.

Tabela 1. Powiązanie celów Planu z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla

Dokument	Zgodność
Strategia Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 roku)	Cele wyznaczone w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Wyszków na lata 2026-2030 są zgodne z: • Cel strategiczny 1: Zwiększenie udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci; • Cel strategiczny 2. Zbudowanie skutecznego i trwałego systemu świadczącego usługi społeczne dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu; • Cel strategiczny 3. Włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami dające możliwość życia w społeczności lokalnej niezależnie od stopnia sprawności; • Cel strategiczny 4. Stworzenie skutecznego systemu usług społecznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2026	Cele wyznaczone w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Wyszków na lata 2026-2030 są zgodne z: • Cel strategiczny 1. Budowa systemu wspierania rodziny ➢ Cel operacyjny 1. Przeciwdziałanie występowaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych oraz ulepszanie systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej; ➢ Cel operacyjny 2. Profilaktyka, przeciwdziałanie i eliminowanie problemu przemocy w rodzinie. • Cel strategiczny 2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu ➢ Cel operacyjny 1. Podejmowanie działań zabezpieczająco-pomocowych dla osób i rodzin w trudnej sytuacji materialno-bytowej; ➢ Cel operacyjny 2. Przeciwdziałanie bezrobociu oraz minimalizowanie jego negatywnych następstw; ➢ Cel operacyjny 3. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych; ➢ Cel operacyjny 4. Skuteczna profilaktyka i promocja zdrowia psychicznego. • Cel strategiczny 3. Zintegrowany system wsparcia dla osób starszych oraz niepełnosprawnych ➢ Cel operacyjny 1. Zapewnienie sprawnego systemu kompleksowego wsparcia dla osób starszych, dotkniętych długotrwałą chorobą i niepełnosprawnych; ➢ Cel operacyjny 2. Zwiększanie udziału osób starszych w życiu społecznym oraz zawodowym.

Źródło:

opracowanie

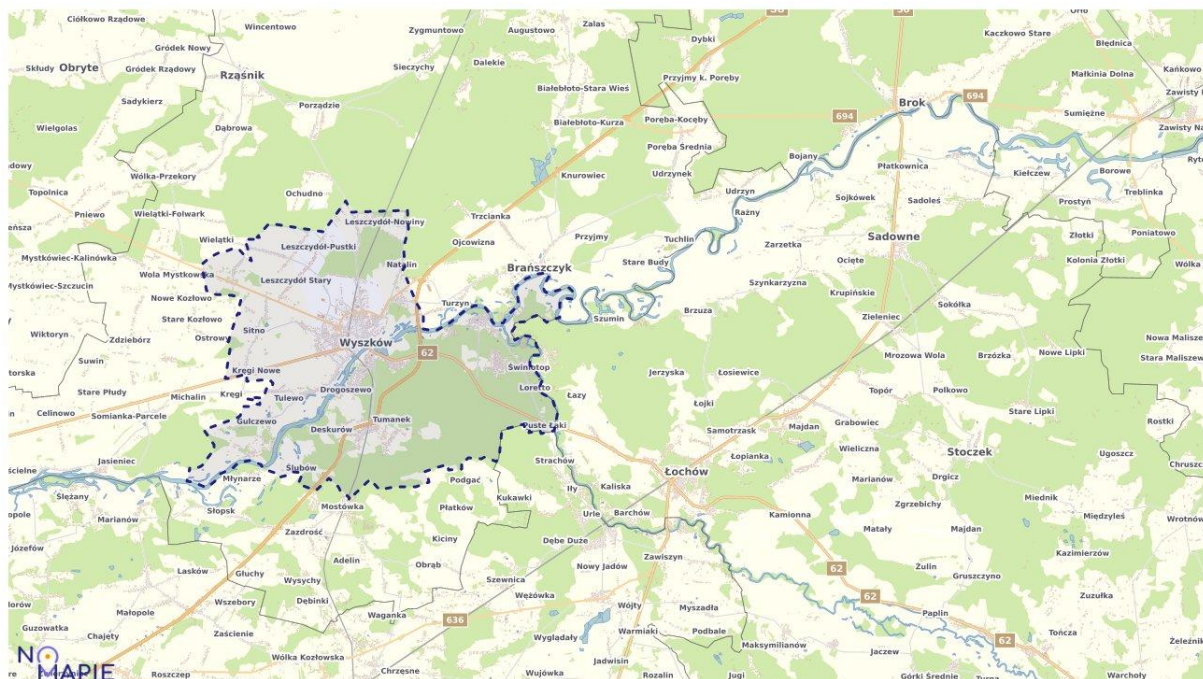
własne

3. DIAGNOZA

3.1.CHARAKTERYSTYKA GMINY WYSZKÓW

Gmina Wyszków jest gminą miejsko-wiejską znajdującą się w powiecie wyszkowskim w północno-wschodniej części województwa Mazowieckiego. Wyszków sąsiaduje z gminami Zabrodzie, Somianka, Rząśnik i Brańszczyk z powiatu wyszkowskiego, gminą Jadów z powiatu wołomińskiego oraz z gminą Łochów znajdującą się w powiecie węgrowskim. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii gmina Wyszków ma powierzchnię 165 km², w tym 21 km² stanowi miasto, a 144 km² obszar wiejski. Przebieg granic gminy Wyszków przedstawia poniższa **Mapa 1**.

Mapa 1. Granice gminy Wyszaków

Źródło: Geoportal Wyszaków

3.1.1. STRUKTURA SPOŁECZNA

W 2024 roku gmina Wyszaków charakteryzowała się ogólną liczbą ludności na poziomie 39 148 osób. Widoczna była przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn (o 1 114 osób). Biorąc pod uwagę lata 2022-2024 nastąpił spadek ogólnej liczby ludności o 0,29%. W przypadku liczby kobiet w analizowanym okresie odnotowano spadek o 0,38%, natomiast w przypadku mężczyzn był to spadek o 0,19%. Szczegółowe dane dotyczące liczby ludności Wyszakowa w latach 2022-2024 przedstawia poniższa **Tabela 2**.

Tabela 2. Liczba ludności w podziale na płeć w latach 2022-2024

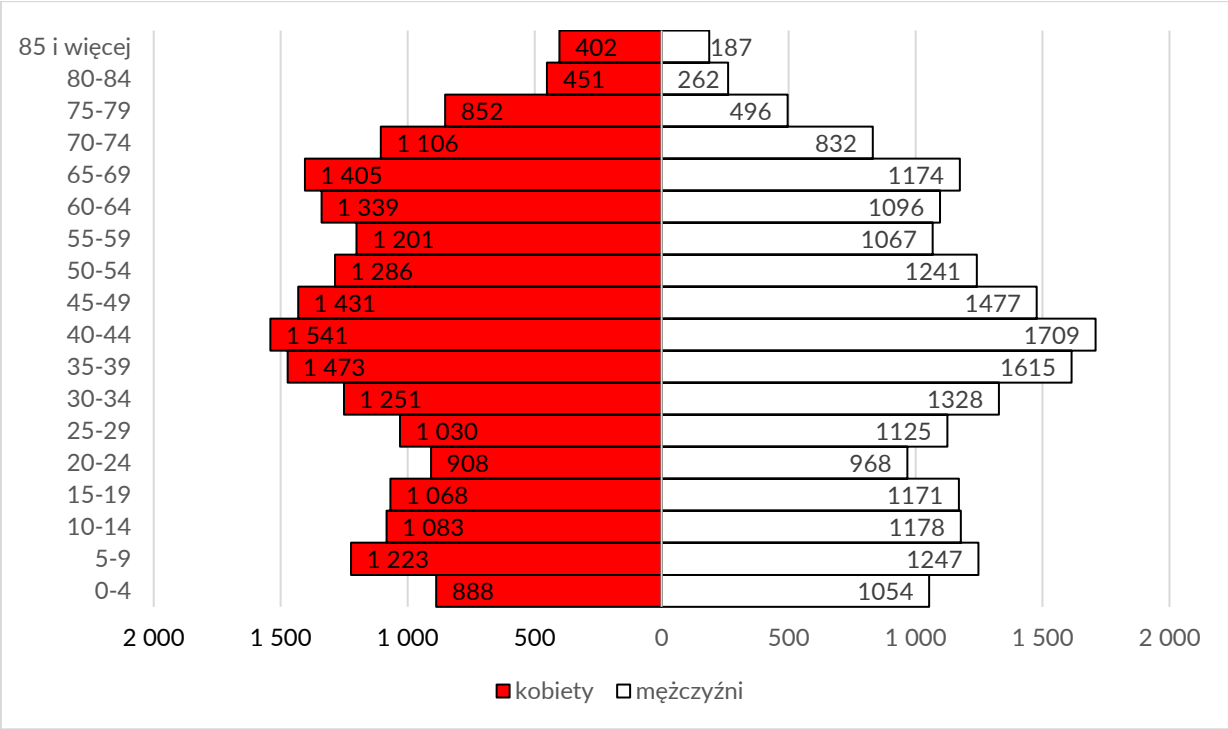
Ogółem			Mężczyźni			Kobiety		
2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
39 261	39 251	39 148	19 054	19 081	19 017	20 207	20 170	20 131

Sprawozdanie z działalności OPS

W 2024 roku najliczniejszą grupę mieszkańców Wyszkowa stanowiły osoby w wieku 40-44 (3 250 osób) oraz 35-39 (3 088 osób). Poniżej progu 1 000 mieszkańców znalazły się dwie grupy: osoby w wieku 80-84 (713) oraz 85 i więcej (589). We wszystkich grupach wiekowych z przedziału 0-49 przeważała liczba mężczyzn, natomiast w grupach powyżej 50 roku życia dominowała liczba kobiet.

Szczegółowe dane dotyczące liczby mieszkańców Wyszkowa w podziale na płeć oraz grupę wieku w 2024 roku przedstawia poniższy **Wykres 1**.

Wykres 1. Piramida wieku i płci w 2024 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w Wyszowie charakteryzuje się tendencją wzrostową. W latach 2022-2024 odnotowano wzrost o 8,02%. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w 2024 na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 28,3 osoby w wieku poprodukcyjnym. W przypadku salda migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców Wyszkowa nie da się określić jednoznacznej tendencji. W latach 2022-2024 nastąpiły wahania wartości, od poziomu -0,8 w 2022 roku, przez 1,3 w 2023 roku, po -0,7 w 2024 roku. Szczegółowe dane dotyczące współczynnika obciążenia demograficznego w latach 2022-2024 oraz salda migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w latach 2022-2024 przedstawia poniższa **Tabela 3**.

Tabela 3. Inne wskaźniki demograficzne

Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi			Saldo migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców ¹		
2022	2023	2024	2022	2023	2024
26,2	27,4	28,3	-0,8	1,3	-0,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W 2024 roku w Wyszowie zarejestrowanych było 501 osób bezrobotnych, co stanowiło 1,28% ogólnej liczby mieszkańców gminy. W porównaniu do roku 2022 odnotowano spadek o 0,04 pp. W przypadku poszczególnych płci w analizowanym okresie nastąpiły wahania poziomu bezrobocia. W kontekście mężczyzn odnotowano wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych o 0,07 pp. ogólnej liczby mieszkańców, natomiast w przypadku kobiet odnotowano spadek o 0,14 pp. Szczegółowe dane dotyczące poziomu bezrobocia w Wyszowie w latach 2022-2024 przedstawia poniższa **Tabela 4**.

Tabela 4. Poziom bezrobocia w latach 2022-2024

Bezrobocie rejestrowane	Liczba osób	Procent ogólnej liczby mieszkańców
-------------------------	-------------	------------------------------------

¹ Różnica pomiędzy liczbą zameldowań i wymeldowań przeliczeniu na 1 000 mieszkańców

	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Ogółem	518	525	501	1,32%	1,33%	1,28%
Mężczyźni	228	275	240	1,18%	1,42%	1,25%
Kobiety	290	250	261	1,45%	1,25%	1,31%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

3.1.2. GŁÓWNE PROBLEMY SPOŁECZNE

W 2024 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w rodzinach w Wyszkanie była długotrwała lub ciężka choroba. Z tego powodu wsparcie otrzymało 419 rodzin, co - mimo niewielkiego spadku względem 2023 roku (-16 rodzin) - nadal stanowiło najliczniejszą grupę świadczeniobiorców.

Kolejnymi pod względem częstotliwości występowania powodami były:

- niepełnosprawność - 238 rodzin (spadek o 21 względem 2023 r.),
- ubóstwo - 167 rodzin (spadek o 101 rodzin),
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - 92 rodziny (spadek o 22).

W 2024 roku odnotowano wzrost świadczeń z tytułu m.in. następujących powodów:

- bezdomność - wzrost z 8 (2023 r.) do 13 osób,
- narkomania - wzrost z 0 do 3 rodzin,
- zdarzenia losowe - wzrost z 3 do 12 rodzin,
- alkoholizm - wzrost z 2 do 3 rodzin.

Na stałym poziomie pozostała liczba rodzin otrzymujących świadczenia z powodu przemocy domowej (5 rodzin). Spadki odnotowano natomiast w przypadku:

- potrzeby ochrony macierzyństwa (z 37 w 2023 r. do 28 rodzin w 2024 r.),
- bezrobocia (z 88 do 74),
- trudności po opuszczeniu zakładu karnego (z 5 do 1),

Szczegółowe dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w Wyszkanie w latach 2022-2024 przedstawia poniższa **Tabela 5**.

Tabela 5. Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2022-2024 w rodzinach

Powód	2022	2023	2024
Ubóstwo	289	268	167
Bezdomność	18	8	13
Potrzeba ochrony macierzyństwa	38	37	28
- w tym wielodzietność	34	36	27
Bezrobocie	93	88	74
Niepełnosprawność	258	259	238
Długotrwała lub ciężka choroba	429	435	419
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	117	114	92
- w tym rodziny niepełne	80	86	71
- w tym rodziny wielodzietne	32	30	21
Przemoc domowa	4	5	5
Alkoholizm	8	2	3
Narkomania	0	0	3
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	6	5	1
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pozwolenie na pobyt czasowy	1	0	0
Zdarzenie losowe	4	3	12
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRiPS-03

3.2.ZASOBY GMINY WYSZKÓW

3.2.1 ISTNIEJĄCE NA TERENIE GMINY WYSZKÓW ZASOBY, PODMIOTY I ORGANIZACJE ORAZ USŁUGI SPOŁECZNE

W gminie Wyszków zlokalizowanych jest kilka podmiotów obejmujących wsparciem wybrane grupy społeczne. Podstawowym podmiotem jest Ośrodek Pomocy Społecznej zlokalizowany przy ulicy 3 Maja 16 w Wyszkanie, który realizuje działania na rzecz wszystkich grup społecznych.

Ponadto w Wyszkanie znajdują się inne podmioty obejmujące wsparciem analizowane grupy społeczne. W kontekście osób starszych jest to Dom Dziennego Pobytu „SENIOR” z siedzibą przy ulicy 3 Maja 18 w Wyszkanie, który funkcjonuje od 1988 r., a od 1995 r. jest komórką organizacyjną Ośrodka Pomocy Społecznej.

W przypadku osób z niepełnosprawnościami, w tym przypadku osób psychicznie chorych, jest to Środowiskowy Dom Samopomocy „SOTERIA” zlokalizowany przy ul. Komisji Edukacji Narodowej 2.

Wymieniony wyżej ŚDS obejmuje wsparciem również osoby w znajdujące się w kryzysie zdrowia psychicznego. Dane dotyczące liczby podmiotów obejmujących wsparciem wybrane grupy społeczne przedstawia poniższa **Tabela 6**. Ponadto w Wyszkanie znajduje się jedno mieszkanie treningowe prowadzone przez inny niż gmina podmiot (na zlecenie gminy).

Tabela 6. Podmioty obejmujące wsparciem wybrane grupy społeczne

Grupa objęta wsparciem	Liczba podmiotów		
	2022	2023	2024
Osoby starsze	2	2	2
Osoby z niepełnosprawnościami	3	3	3
Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	2	2	2
Rodziny z dziećmi	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRiPS-06

Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszkanie objął wsparciem 768 osób w 2022 r., 744 osoby w 2023 r. oraz 661 osób w 2024 r. Placówka, mimo że położona na terenie miasta, obejmuje swoją działalnością całą gminę i realizuje zadania w formie m.in. świadczeń pieniężnych, usług opiekuńczych i specjalistycznych. W 2024 roku pracowało w OPS 52 osoby (50 etatów). Finansowanie OPS w 2024 r. wyniosło 36 022 113,00. zł i pochodziło głównie z dotacji celowych budżetu państwa, środków własnych oraz programów rządowych.

Środowiskowy Dom Samopomocy „SOTERIA” posiada 36 miejsc, z których korzystało 42 osoby w 2022 i 2023 r. oraz 39 osób w 2024 r. Placówka mieści się w mieście, a kierowanie do niej odbywa się na podstawie decyzji administracyjnych. W ŚDS zatrudnionych było 9 osób (6,75 etatu w 2024 r.). Finansowanie w 2024 r. wyniosło 1 129 860,00 zł i pochodziło ze środków wojewody.

Dom Dziennego Pobytu „SENIOR” dysponuje 30 miejscami, z których korzystało 57 osób w 2022 r., 52 osoby w 2023 r. i 44 osoby w 2024 r. Personel w 2024 r. liczył 2 osoby (2,00 etaty). Finansowanie wyniosło 311 425,00 zł, w tym środki własne gminy oraz programy zewnętrzne.

Mieszkanie treningowe, prowadzone przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym na zlecenie Gminy Wyszków (PSOUU), oferowało do końca 2024 roku 4 miejsca². Liczba

² Od 2025 roku liczba miejsc w mieszkaniu wynosi 3

korzystających wynosiła: 24 osoby w 2022 r., 25 osób w 2023 r. oraz 17 osób w 2024 r. W 2024 r. w mieszkaniu zatrudnionych było 9 asystentów, a finansowanie wyniosło 132 968,00 zł – i pochodziło ze środków własnych. Podstawowe informacje organizacyjne o wymienionych wyżej podmiotach przedstawia Tabela 7, Tabela 8, Tabela 9.

Ponadto mieszkańcy Wyszkowa mogą korzystać również z usług oferowanych przez jednostki powiatowe:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - jednostka organizacyjna pomocy społecznej na szczeblu powiatowym;
- Dom Pomocy Społecznej - placówka posiada 194 miejsca;
- Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy - placówka posiada 40 miejsc;
- Ośrodek interwencji kryzysowej;
- Placówka specjalistycznego poradnictwa rodzinnego;
- Warsztaty Terapii Zajęciowej;
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna.

Tabela 7. Podstawowe informacje o podmiotach (lokalizacja, liczba miejsc, użytkowanie) dla lat 2022-2024

Podmiot	Lokalizacja (miasto/ wieś)	Liczba miejsc			Liczba osób korzystających ³		
		2022	2023	2024	2022	2023	2024
Ośrodek Pomocy Społecznej	Miasto	X	X	X	768	744	661
Środowiskowy Dom Samopomocy „SOTERIA”	Miasto	36	36	36	42	42	39
Dom Dziennego Pobytu „SENIOR”	Miasto	30	30	30	57	52	44
Mieszkanie treningowe	Miasto	4	4	4	24	25	17

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów MRiPS-06

Tabela 8. Informacje o personalu w podmiotach dla lat 2022-2024

Podmiot	Liczba personelu			Liczba personelu w przeliczeniu na etaty			Liczba personelu w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Ośrodek Pomocy Społecznej	56	55	52	53,5	52	50	1,43	1,40	1,33
Środowiskowy Dom Samopomocy „SOTERIA”	9	9	9	7,00	7,00	6,75	0,23	0,23	0,23
Dom Dziennego Pobytu „SENIOR”	2	1	2	2,00	1,00	2,00	0,05	0,03	0,05
Mieszkanie treningowe	8 asystentów	6 asyst. + 3 wolontariuszy	9 asystentów	Bd ⁴			0,20	0,23	0,20

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów MRiPS-05, MRiPS-06

Tabela 9. Informacje organizacyjne dotyczące podmiotów dla lat 2022-2024

Podmiot	Jednostka prowadząca			Sposób kierowania do podmiotu			Wysokość finansowania			Źródła finansowania		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Ośrodek Pomocy Społecznej				-			63 381 338,00 zł	29 182 199,00 zł	36 022 113,00 zł	Dotacje celowe z budżetu państwa oraz środki własne (w tym także opłata za pobyt w		

³ W przypadku OPS: Liczba osób, którym przyznano świadczenie na podstawie decyzji administracyjnej⁴ OPS nie odpowiada za zatrudnienie w Mieszkaniach treningowych

Podmiot	Jednostka prowadząca	Sposób kierowania do podmiotu	Wysokość finansowania			Źródła finansowania
	Gmina					domach pomocy społecznej, częściowo ponoszonych przez mieszkańców i ich rodziny) oraz dotacje celowe z innych źródeł (jak programy rządowe).
Środowiskowy Dom Samopomocy „SOTERIA”	Gmina	decyzja	863 060,00 zł	984 100,00 zł	1 129 860,00 zł	Środki wojewody
Dom Dziennego Pobytu „SENIOR”	OPS		226 423,00 zł	312 049,00 zł	311 425,00 zł	Środki własne / programy zewnętrzne
Mieszkanie treningowe	PSONI		109 726,00 zł	123 221,00 zł	132 968,00 zł	Środki własne

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów MRiPS-05, MRiPS-06

ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ

W 2024 roku, w porównaniu do 2023 roku, odnotowano spadek zarówno liczby osób, jak i liczby rodzin, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej na podstawie decyzji administracyjnych. Liczba osób objętych wsparciem zmniejszyła się z 744 w 2023 roku do 661 w 2024 roku, co oznacza spadek o 11,16%. Równocześnie liczba rodzin korzystających ze świadczeń obniżyła się z 559 do 519, tj. o 7,16%.

Spadkową tendencję zaobserwowano we wszystkich głównych kategoriach świadczeń. W przypadku świadczeń pieniężnych liczba osób zmniejszyła się z 383 do 351 (spadek o 8,36%), a liczba rodzin z 378 do 351 (spadek o 7,14%). Podobna sytuacja dotyczyła świadczeń niepieniężnych – liczba osób objętych tą formą wsparcia spadła z 407 w 2023 roku do 352 w 2024 roku (o 13,51%), natomiast liczba rodzin z 302 do 264 (o 12,58%).

Zmniejszeniu uległa również liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń przyznawanych w ramach zadań zleconych – specjalistycznych usług opiekuńczych – odpowiednio z 18 do 13 osób oraz z 14 do 9 rodzin. Analogiczny trend wystąpił w przypadku świadczeń realizowanych w ramach zadań własnych gminy, gdzie liczba osób spadła z 731 do 653 (o 10,67%), a liczba rodzin z 552 do 515 (o 6,70%).

Jednocześnie należy podkreślić, że mimo spadku liczby osób i rodzin objętych świadczeniami przyznawanymi na podstawie decyzji administracyjnych, pomoc udzielana w ramach pracy socjalnej nadal obejmowała znaczną grupę mieszkańców. W 2024 roku wsparciem tym objęto 1 222 rodziny, co oznacza spadek w porównaniu do 2023 roku (1 384 rodziny), jednak nadal wskazuje na szeroki zakres oddziaływania działań pomocowych realizowanych poza systemem decyzji administracyjnych.

Warto zaznaczyć, że przedstawione dane odnoszą się wyłącznie do osób i rodzin, wobec których wydano decyzje administracyjne. Faktyczna liczba mieszkańców korzystających z różnych form wsparcia, takich jak poradnictwo czy interwencje podejmowane w ramach pracy socjalnej, była istotnie wyższa. Szczegółowe dane dotyczące liczby osób i rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych, niepieniężnych oraz pozostałych usług w latach 2022-2024 przedstawia **Tabela 10**.

Tabela 10. Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych, niepieniężnych oraz pozostałych usług na podstawie decyzji administracyjnych w latach 2022-2024

Świadczenia	Liczba osób			Liczba rodzin		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Świadczenia ogółem	768	744	661	582	559	519
w tym:						
Świadczenia pieniężne	402	383	351	395	378	351
Świadczenia niepieniężne	420	407	352	313	302	264
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	16	18	13	12	14	9
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	756	731	653	576	552	515
Pomoc udzielana w ramach pracy socjalnej	X	X	X	1 205	1 384	1 222

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu MRiPS-03

W 2024 roku najwyższe nakłady finansowe gminy Wyszków w obszarze polityki i pomocy społecznej dotyczyły funkcjonowania Ośrodków Pomocy Społecznej oraz koszt pobytu osób w DPS-ach poniesiony przez gminę, który wyniósł 2 359 623,71 zł. Wśród świadczeń pieniężnych największą pozycję stanowiły zasiłki stałe, których koszt w 2024 roku wyniósł 1 453 545 zł. Istotne środki zostały również przeznaczone na usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze – łącznie 1 432 120 zł, a także na pomoc w zakresie dożywiania, której koszt wyniósł 718 825 zł.

Znaczące wydatki poniesiono także na dodatki mieszkaniowe (568 328 zł) oraz zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze wraz ze składkami na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (227 940 zł). Na realizację zadań z zakresu specjalistycznego poradnictwa oraz prowadzenia mieszkania treningowego i przeznaczono 132 968 zł.

Pozostałe wydatki dotyczyły m.in. usuwania skutków klęsk żywiołowych (20 000 zł) oraz pozostałej działalności w obszarze pomocy społecznej (112 245 zł). Na pomoc materialną dla uczniów o charakterze socjalnym przeznaczono 5 000 zł.

Szczegółowe dane dotyczące wydatków gminy Wyszaków w obszarze polityki społecznej i pomocy społecznej przedstawia poniższa **Tabela 11**.

Tabela 11. Zestawienie wydatków w obszarze polityki społecznej i pomocy społecznej

Wyszczególnienie	Rok 2023	Rok oceny 2024	Prognoza 2025
85214 – Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	216 210	227 940	310 000
w tym: w budżecie OPS	210 760	227 940	310 000
85215 – Dodatki mieszkaniowe	593 236	568 328	650 000
w tym: w budżecie OPS	593 236	568 328	650 000
85216 – Zasiłki stałe	1 280 000	1 453 545	1 713 000
w tym: w budżecie OPS	1 075 235	1 453 545	1 713 000
85219 – Ośrodki Pomocy Społecznej	3 793 011	4 853 049	5 415 465
w tym: w budżecie OPS	3 793 011	4 853 049	5 415 465
85220 – Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	123 221	132 968	220 000
w tym: w budżecie OPS / PCPR	16 222	12 983	21 600
85228 – Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	1 232 218	1 432 120	1 629 000
w tym: w budżecie OPS / PCPR	1 232 218	1 432 120	1 629 000
85230 – Pomoc w zakresie dożywiania	768 018	718 825	529 000
w tym: w budżecie OPS	768 018	718 825	529 000
85278 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	0	20 000	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	0	20 000	0
85295 – Pozostała działalność	219 164	112 245	60 427
w tym: w budżecie OPS / PCPR	219 164	112 245	60 427

ODPŁATNOŚĆ ZA KORZYSTANIE Z DOMÓW POMOCY SPOŁECZNEJ

W 2024 roku w Domach Pomocy Społecznej przebywało 57 mieszkańców gminy Wyszaków. Ogólny koszt pobytu osób w DPS-ach poniesiony przez gminę w 2024 r. wyniósł 2 359 623,71 zł (w 2023 r. – w DPS-ach przebywały 53 osoby, a koszt wyniósł 1 844 269,94 zł), odpłatność wniesiona przez osoby zobowiązane do alimentacji: 37 749,08 zł (2023 r. - 48 103,01 zł).

W 2024 r. średni miesięczny koszt ponoszony przez gminę za pobyt jednej osoby w Domu Pomocy Społecznej wyniósł 3 449,74 zł (2023 r. - 2 794,35 zł).

3.2.2. USŁUGI ŚWIADCZONE W ŚRODOWISKU

W 2024 roku gmina Wyszaków prowadziła szereg działań na rzecz mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin z dziećmi oraz osób w kryzysie zdrowia psychicznego. Poniżej przedstawiono szczegółowy opis realizowanych usług środowiskowych, zgodnie z danymi zawartymi w tabeli oraz uzupełniony o kontekst programowy i finansowy:

OSOBY STARSZE

- **Usługi opiekuńcze**, z których skorzystały 123 osoby. Podmiotem odpowiedzialnym za realizację usług opiekuńczych był Ośrodek Pomocy Społecznej;

- **Program „Korpus Wsparcia Seniorów”** (moduł II dotyczący opasek bezpieczeństwa), z którego skorzystało 55 osób, a kwotę przeznaczono w wysokości 23 850 zł. Realizacja usług związanych z opaskami bezpieczeństwa zlecona została firmie zewnętrznej;
- **Działalność Domu Dziennego Pobytu „Senior”**, z którego usług skorzystało 44 osoby.

OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

- **Program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”** - edycja 2024, którego celem było zwiększenie samodzielności i aktywności społecznej osób z niepełnosprawnościami. Program był w całości finansowany ze środków resortowych (kwota 152 559,33 zł), a wsparciem objęto 16 osób, w tym dzieci i osoby dorosłe z różnym stopniem niepełnosprawności. W realizację zaangażowanych było 15 asystentów, którzy wykonali łącznie 2 920 godzin usług asystenckich.
- **Program „Opieka wytchnieniowa”** - edycja 2024 finansowana w 100% ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (kwota 114 615,36 zł). Program objął 16 opiekunów osób z niepełnosprawnościami. Opieką objęto 11 dzieci niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o niepełnosprawności i 5 osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności.

W ramach programu zapewniono usługi opieki wytchnieniowej w formie pobytu całodobowego w miejscu wybranym przez uczestnika. Z rozwiązania tego mogły skorzystać osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności - w wymiarze do 14 dni, a także dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności - w wymiarze do 10 dni. Realizatorem usługi opieka wytchnieniowa była organizacja pozarządowa, działająca na zlecenie Gminy Wyszaków.

- **Mieszkanie treningowe** - forma środowiskowego wsparcia skierowana do osób, które ze względu na niepełnosprawność, zaburzenia psychiczne, podeszły wiek lub trudną sytuację życiową wymagają wsparcia w rozwijaniu samodzielności, lecz nie potrzebują całodobowej opieki instytucjonalnej. Celem tej formy pomocy jest przygotowanie uczestników do możliwie niezależnego funkcjonowania w środowisku lokalnym poprzez rozwijanie umiejętności samoobsługi, prowadzenia gospodarstwa domowego oraz kompetencji społecznych.

W 2024 roku Gmina Wyszaków, realizując zadanie własne o charakterze obowiązkowym wynikające z ustawy o pomocy społecznej, zleciła prowadzenie mieszkania treningowego Polskiemu Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Wyszakowie. Mieszkanie było przeznaczone dla osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, zamieszkujących na terenie Gminy Wyszaków.

Wsparcie realizowane było w formie turnusów trwających od jednego do czterech tygodni, przy czym wszystkie turnusy łącznie obejmowały okres 13 tygodni. W mieszkaniu treningowym jednorazowo, przy wsparciu asystenta, przebywały cztery osoby. Lokal był dostępny dla uczestników przez całą dobę. Praca z uczestnikami prowadzona była w oparciu o Indywidualne Plany Wsparcia oraz bieżące ustalenia pomiędzy uczestnikami, a asystentami osób z niepełnosprawnością.

W ramach zadania świadczone usługi z zakresu rozwoju osobistego, obejmujące m.in. naukę samoobsługi, zaspokajania codziennych potrzeb życiowych, efektywnego zarządzania czasem oraz prowadzenia gospodarstwa domowego, a także trening społeczny, ukierunkowany na załatwianie spraw urzędowych, utrzymywanie więzi rodzinnych, uczestnictwo w życiu społeczności lokalnej oraz poszukiwanie zatrudnienia. Z tej formy wsparcia w 2024 roku skorzystało 17 osób, spośród 18 osób skierowanych decyzją Burmistrza Wyszakowa – jedna osoba zrezygnowała przed rozpoczęciem udziału w turnusie. W realizację zadania zaangażowanych było 9 wykwalifikowanych asystentów osób z niepełnosprawnością.

Łączny koszt funkcjonowania mieszkania treningowego w 2024 roku wyniósł 132 968,54 zł, w tym 119 985,40 zł stanowiły koszty realizacji zadania, natomiast 12 983,14 zł – koszty utrzymania lokalu.

RODZINY Z DZIEĆMI

- **Program „Posiłek w szkole i w domu”** - w 2024 roku z programu skorzystały 304 rodziny,
- **Pomoc żywnościową** – wydano 300 skierowań kwalifikujących osoby do pomocy żywnościowej, przy współpracy z Caritas Polska i OPS,
- **Punkt informacji obywatelskiej**, oferujący m.in. poradnictwo prawne i psychologiczne - objęto nim łącznie 288 rodzin,
- **Wsparcie asystenta rodziny** - w 2024 r. zatrudniono 5 asystentów rodziny (2 etaty - umowa zlecenie), którzy objęli wsparciem 34 rodziny wychowujące łącznie 80 dzieci. Asystenci prowadzili pracę z rodzinami zarówno z urzędu, jak i na wniosek pracownika socjalnego. W 5 przypadkach praca została zakończona, w tym z 4 rodzinami z powodu osiągnięcia celów.
- **Przeciwdziałanie przemocy** - w ramach działań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej działał Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, który prowadził działania diagnostyczne i interwencyjne w rodzinach objętych ryzykiem wystąpienia przemocy. W 2024 roku wpłynęły 202 formularze „Niebieskiej Karty”.

OSOBY W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO

- **Specjalistyczne usługi opiekuńcze** dla osób z zaburzeniami psychicznymi - skorzystało z nich 13 osób. Świadczenia to realizował OPS. W 2024 r. wsparciem objęto 13 osób z zaburzeniami psychicznymi (2023 r. - 18), w tym: 5 osób z chorobą psychiczną, 5 z niepełnosprawnością intelektualną oraz 3 z autyzmem. Pomoc otrzymało 9 osób dorosłych i 4 dzieci. Zrealizowano 636 godzin terapii, a koszt usług wyniósł 115 000 zł.

Usługi środowiskowe świadczone na terenie gminy Wyszaków przedstawia poniższa **Tabela 12**.

Tabela 12. Usługi środowiskowe świadczone na terenie jednostki [2024 rok]

Grupa objęta wsparciem	Formy wsparcia świadczone w środowisku	Liczba beneficjentów	Podmiot odpowiedzialny za realizacji usługi
Osoby starsze	Usługi opiekuńcze	123 osoby	OPS zleca PCK
	Korpus wsparcia seniorów (moduł dotyczący opasek bezpieczeństwa)	55 osób	OPS zleca firmie
Osoby z niepełnosprawnościami	Asystent osób z niepełnosprawnością	16 osób	OPS
	Opieka wytchnieniowa	16 osób	Gmina zleca NGO
	Mieszkanie treningowe	17 osób	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Wyszowie
	Specjalistyczne usługi opiekuńcze (SUO)	13 osób	OPS
Rodziny z dziećmi	Posiłek w szkole i w domu	304 rodziny	OPS
	Pomoc Żywnościowa	300 osób	CARITAS Polska, OPS
	Punkt informacji obywatelskiej (poradnictwo prawne, psychologiczne)	288 rodzin	OPS
	Asystent rodziny	34 rodziny	OPS
	Działalność związana z diagnozą sytuacyjną, interwencja	460 osób	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej
Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Specjalistyczne usługi opiekuńcze (SUO)	13 osób	OPS

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności OPS w Wyszowie za 2024 rok

3.3. DIAGNOZA POTRZEB WYBRANYCH GRUP DOCELOWYCH W PODZIALE NA OBSZARY WSPARCIA

W celu poznania problemów i potrzeb najbardziej wrażliwych grup społecznych gminy Wyszków przeprowadzono warsztaty diagnostyczno-strategiczne z przedstawicielami instytucji świadczących usługi z zakresu pomocy społecznej. Diagnoza objęła cztery obszary wsparcia grup społecznych:

- Wsparcie osób starszych,
- Wsparcie osób z niepełnosprawnościami,
- Wsparcie rodzin z dziećmi,
- Wsparcie osób w kryzysie zdrowia psychicznego.

Poniżej przedstawiono wyniki pracy warsztatowej, które na dalszym etapie tworzenia planu deinstytucjonalizacji posłużą jako podstawa do opracowania działań zwiększających inkluzywność systemu pomocy społecznej. Ze względu na fakt, że osoby starsze często zmagają się z podobnymi potrzebami i problemami jak osoby z niepełnosprawnościami, obie te grupy zostały objęte wspólną analizą w ramach jednego obszaru tematycznego.

OBSZAR WSPARCIA OSÓB STARSZYCH ORAZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

W wyniku analizy potrzeb i problemów osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami, zidentyfikowano rozwiązania, których wdrożenie mogłoby znacząco zwiększyć poziom ich samodzielności, integracji społecznej oraz dostępności do usług. Wskazano m.in. potrzebę utworzenia Centrum opiekuńczo-mieszkalnego, które zapewniłoby kompleksową opiekę i wsparcie dla osób wymagających stałej lub całodobowej pomocy. Widoczna również jest potrzeba stworzenia spółdzielni socjalnej, która umożliwiłaby aktywizację zawodową i społeczną osób z tych grup. Zgłoszono także postulat stworzenia mechanizmu umożliwiającego przekazanie przez osobę starszą lub z niepełnosprawnością własnego mieszkania na rzecz gminy, w zamian za zapewnienie mieszkania wspomagane oraz odpowiedniego wsparcia opiekuńczego.

Wśród propozycji pojawiło się również utworzenie Zakładu Aktywizacji Zawodowej (ZAZ), a także domu dziennego pobytu dla osób z niepełnosprawnościami, który stanowiłby bezpieczną przestrzeń do codziennego funkcjonowania i integracji. Uczestnicy warsztatów zwrócili uwagę na potrzebę powołania Centrum Aktywności Lokalnej, które byłoby otwarte nie tylko dla osób z niepełnosprawnościami, ale dla całej społeczności lokalnej, oferując różnorodne warsztaty, zajęcia i szkolenia. Komplementarnym rozwiązaniem byłaby Akademia Lokalnych Liderów - inicjatywa skierowana do osób z niepełnosprawnościami działających na rzecz tej grupy. Celem Akademii byłoby nie tylko podnoszenie kompetencji i widoczności lokalnych liderów, ale również budowanie sieci współpracy i wymiany doświadczeń.

Wskazano również na konieczność rozwoju Centrów Organizowania Społeczności, ośrodków wsparcia takich jak Środowiskowy Dom Samopomocy typu D, a także wprowadzenia roli trenera pracy wspierającego osoby z niepełnosprawnościami w zatrudnieniu. Podkreślono również potrzebę dostępności usług transportowych typu „door to door”, umożliwiających samodzielne poruszanie się i uczestnictwo w życiu społecznym.

W związku ze zwiększającą się liczbą osób starszych wymagane jest zintensyfikowanie działań w zakresie pomocy społecznej i wsparcia dla tej kategorii wiekowej. Utworzenie placówki wyłącznie dla seniorów w postaci domu dziennego pobytu, działającej od poniedziałku do piątku w godzinach 8:00-18:00. Placówki zapewniającej: podtrzymywanie aktywności społecznej; utrzymanie dobrej kondycji i sprawności ruchowej (np. zajęcia gimnastyczne, ćwiczenia oddechowe); utrzymywanie i rozwijanie sprawności intelektualnej (np. gry świetlicowe, ćwiczenia pamięci); usamodzielnienie i pobudzenie zaradności; rozwijanie różnych zainteresowań (różne terapie zajęciowe, np. warsztaty manualne, muzyczne, teatralne); organizację wolnego czasu (np. wspólne wycieczki, wyjścia do kina i teatru);

oparcie społeczne: zaspokojenie potrzeby kontaktu i przynależności (w tym integracja ze środowiskiem lokalnym); posiłek (ich liczba zależy od poszczególnych Domów).

Istotnym elementem systemu pomocy społecznej powinien być również rozwój wspomaganych społeczności mieszkaniowych oraz mieszkań wspomaganych, które umożliwiłyby osobom wymagającym wsparcia prowadzenie niezależnego życia przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniego zaplecza opiekuńczo-wspierającego.

OBSZAR WSPARCIA OSÓB W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Jednym z najpilniejszych i najbardziej realnych do wdrożenia rozwiązań odpowiadających na zidentyfikowane potrzeby w obszarze wsparcia osób w kryzysie zdrowia psychicznego - szczególnie dzieci, które coraz częściej doświadczają trudności w tym zakresie - jest zapewnienie mobilnego psychiatry dziecięcego. Propozycja ta została zaakcentowana podczas warsztatów jako odpowiedź na narastający problem ograniczonego dostępu do specjalistycznej pomocy psychiatrycznej. Usługa ta powinna być dostępna szybko i bezpłatnie. Obecnie wiele rodzin zмага się z długim czasem oczekiwania na konsultację psychiatryczną, co opóźnia diagnozę i wdrożenie leczenia. Wprowadzenie mobilnego psychiatry umożliwiłoby szybsze dotarcie do dziecka w jego naturalnym środowisku - w domu, szkole lub placówce opiekuńczej - i stanowiłoby istotny krok w kierunku deinstytucjonalizacji oraz zwiększania dostępności usług blisko miejsca zamieszkania.

W przypadku osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi uczestnicy warsztatów zaproponowali utworzenie punktu świadczącego cykliczne poradnictwo psychoterapeutyczne. Tego rodzaju miejsce mogłoby pełnić funkcję lokalnego centrum wsparcia, oferując dorosłym regularne i systematyczne sesje z psychoterapeutą. Kluczowym elementem tej propozycji jest zapewnienie ciągłości wsparcia w bezpiecznym i przyjaznym środowisku, co sprzyja budowaniu zaufania i efektywnej relacji terapeutycznej. Punkt poradnictwa psychoterapeutycznego mógłby również zostać zintegrowany z istniejącą siecią pomocy społecznej i ochrony zdrowia, pełniąc rolę uzupełniającą w lokalnym systemie wsparcia psychicznego.

Na terenie gminy Wyszaków działa Ośrodek Interwencji Kryzysowej, prowadzony przez Stowarzyszenie MONAR-Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień w Wyszowie, któremu w ramach otwartego konkursu ofert Zarząd Powiatu Wyszowskiego Uchwałą Nr 300/1003/2023 z dnia 27 grudnia 2023 r. powierzył realizację zadania publicznego w zakresie pomocy społecznej pn. „Prowadzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej oraz punktu konsultacyjnego dla osób będących w stanie kryzysu psychicznego i socjalnego”. Zgłoszono potrzebę na rozwój wsparcia w tym zakresie.

OBSZAR WSPARCIA RODZIN Z DZIEĆMI

W obszarze wsparcia rodzin z dziećmi zauważono, że wiele działań z dostępnego katalogu już funkcjonuje lub jest na etapie łatwego wdrożenia. Wśród potrzebnych do realizacji działań wskazano m.in. usługi asystenta rodziny (dalszy rozwój) oraz działające lokalnie kluby rodzica, które wspierają opiekunów w codziennych wyzwaniach wychowawczych i społecznych.

Szczególną uwagę zwrócono także na propozycje działań o dużym potencjale rozwojowym. Wśród nich wymieniono utworzenie klubu młodzieżowego oraz organizację wydarzeń integrujących całe rodziny, takich jak „Wyszowska Dycha” czy „Wyszowski Trójkąt”. Wydarzenia te, rozszerzone o komponenty edukacyjne lub rekreacyjne, mogłyby stanowić skuteczne narzędzie budowania więzi rodzinnych i lokalnej wspólnoty.

Jedną z nowatorskich i wysoko ocenionych inicjatyw jest koncepcja wyjazdowych warsztatów dla całych rodzin. Choć obecnie organizowane są warsztaty skierowane do rodziców (w tym ojców), uczestnicy zaproponowali rozszerzenie tej formy o wspólne, wyjazdowe zajęcia rozwijające kompetencje miękkie u wszystkich członków rodziny. Tego typu działania mogłyby wzmocnić

komunikację, zrozumienie i współpracę w rodzinie, jednocześnie służąc profilaktyce kryzysów psychicznych.

Jako inspirujący, choć odważny pomysł, wskazano także powołanie Społecznego Centrum Rozwoju i Aktywizacji Rodzin - przestrzeni animującej i koordynującej działania skierowane do rodzin z dziećmi. Centrum to mogłoby integrować różne formy wsparcia - od edukacji, przez doradztwo, po wspólne działania środowiskowe - i stanowić ważny element lokalnego systemu wsparcia psychicznego.

3.4. ANALIZA POTRZEB

3.4.1. POTRZEBY W ZAKRESIE ŚWIADCZONYCH USŁUG ORAZ USŁUGI DEFICYTOWE

Na terenie Wyszkowa zidentyfikowane usługi deficytowe i potrzeby w zakresie świadczonych usług w zakresie wsparcia społecznego dotyczą szczególnie obszaru zdrowia psychicznego. Przede wszystkim brakuje spójnego, holistycznego systemu wsparcia dla osób znajdujących się w kryzysie psychicznym. Obecne rozwiązania są dość słabo skoordynowane, co utrudnia szybkie i skuteczne reagowanie na potrzeby mieszkańców - zarówno dzieci, młodzieży, jak i dorosłych.

Ponadto, zauważalny jest niedobór dostępnego wsparcia psychiatrycznego - zarówno dla dzieci i młodzieży, jak i dla ich rodziców i opiekunów. Obciążenie specjalistów, długie kolejki oraz niewystarczająca liczba miejsc oferujących pomoc psychiatryczną sprawiają, że wiele osób pozostaje bez potrzebnego wsparcia lub otrzymuje je z dużym opóźnieniem.

3.4.2. POTRZEBY PODMIOTÓW I ORGANIZACJI, W TYM POTRZEBY KADROWE I PROFESJI SPOŁECZNYCH

Struktura organizacyjna Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyszkanie prezentuje się następująco (stan na 2024 rok):

1. Dyrektor
2. Dział Księgowości
3. Dział Administracyjny
4. Sekcja Świadczeń
5. Dział Pomocy Środowiskowej i Usług
6. Dział Świadczeń Rodzinnych - ul. Kościuszki 54
7. Dom Dziennego Pobytu „SENIOR” - ul. 3 Maja 18
8. Punkt Informacji Obywatelskiej

Na dzień 31.12.2024 r. ogółem w Ośrodku Pomocy Społecznej zatrudnionych było 52 osoby (50 etatów), w tym 49 osób (47 etatów) faktycznie wykonujących pracę:

- Dyrektor - 1 osoba (1 etat);
- Dział Księgowości - 4 osoby (4 etaty);
- Dział Administracyjny - 7 osób (5 etatów),
- Sekcja Świadczeń - 3 osoby (3 etaty);
- Dział Pomocy Środowiskowej i Usług - 23 osoby (23 etaty), w tym 2 osoby na zastępstwo (2 etaty);
- Dom Dziennego Pobytu „SENIOR” - 2 osoby (2 etaty);
- Dział Świadczeń Rodzinnych - 9 osób (9 etatów), w tym 1 osoba zatrudniona na zastępstwo (1 etat)

Pracownicy pomocy społecznej w Wyszkanie systematycznie podnoszą swoje kwalifikacje - w 2024 roku 49 osób wzięło udział w 142 różnych szkoleniach. OPS korzysta również z dofinansowań na

kształcenie ustawiczne, m.in. z Krajowego Funduszu Szkoleniowego. Rozwój zawodowy traktowany jest jako nieodłączny element pracy w pomocy społecznej.

Pomimo profesjonalizmu i determinacji kadry, ośrodek mierzy się z wyzwaniami, takimi jak przykładowo niedobór specjalistów - szczególnie trudno pozyskać terapeutów świadczących specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Wpływa na to niska atrakcyjność finansowa zawodu oraz wysokie wymagania kwalifikacyjne.

W odpowiedzi na brak możliwości korzystania z profesjonalnej superwizji, pracownicy OPS organizują tzw. superwizje koleżeńskie - regularne spotkania, podczas których dzielą się doświadczeniami, analizują przypadki i wspierają się nawzajem. To cenna forma samopomocy, która nie tylko pomaga lepiej diagnozować potrzeby rodzin, ale też pozwala odreagować emocje związane z trudnymi sytuacjami zawodowymi.

Dodatkowym problemem są ograniczone środki finansowe i lokalowe. Nowe zadania przypisywane ośrodkowi nie są wspierane adekwatnym finansowaniem, co skutkuje przeciążeniem kadry i koniecznością skupienia się wyłącznie na działaniach interwencyjnych, zamiast prowadzenia działań profilaktycznych i długofalowych.

Pozytywnie wyróżnia się dobra współpraca OPS ze środowiskiem lokalnym, organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami. Mieszkańcy chętnie odpowiadają na apele o pomoc, co stanowi ważne wsparcie w codziennej pracy ośrodka.

3.4.3. PRZYCZYNY BRAKU REALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH

W Wyszkanie główne bariery w realizacji usług społecznych wynikają z ograniczeń systemowych, kadrowych i infrastrukturalnych. Pomimo dużego zaangażowania pracowników i aktywnej współpracy ze społecznością lokalną, widoczne są czynniki utrudniające pełne świadczenie usług.

Jedną z kluczowych przyczyn jest **niedobór wykwalifikowanej kadry**, zwłaszcza specjalistów zdrowia psychicznego - terapeutów, psychologów oraz pracowników socjalnych. Niskie wynagrodzenia, wysokie wymagania kwalifikacyjne, przeciążenie obowiązkami oraz emocjonalnie wymagająca praca z osobami w kryzysie przyczyniają się do braku chętnych do ich wykonywania oraz do zjawiska wypalenia zawodowego wśród już zatrudnionych osób.

Kolejnym istotnym czynnikiem są **ograniczone zasoby finansowe i lokalowe**, które nie nadążają za rosnącą liczbą zadań przekazywanych do realizacji Ośrodkowi Pomocy Społecznej. Nowe obowiązki często nie są zabezpieczone odpowiednim finansowaniem, co zmusza OPS do koncentrowania się głównie na działaniach interwencyjnych, z pominięciem ważnych działań profilaktycznych i rozwojowych. Odpowiednie zaplecze lokalowe pozwoliłoby na realizację kolejnych form wsparcia i usług dla mieszkańców Gminy Wyszki.

Trudności w realizacji usług społecznych pogłębia również **brak systemowego wsparcia dla personelu**, w tym brak dostępu do profesjonalnej superwizji. Pracownicy, choć wykazują dużą inicjatywę i organizują wewnętrzne spotkania o charakterze superwizji koleżeńskiej, potrzebują stałego wsparcia psychologicznego i możliwości odreagowania obciążeń emocjonalnych w bezpiecznych warunkach.

Z kolei w wymiarze przestrzennym i logistycznym, barierą w dostępie do usług pozostaje **niewystarczająco rozwinięta komunikacja miejska**, co szczególnie dotyka mieszkańców peryferyjnych obszarów gminy. Trudności z dojazdem ograniczają możliwość skorzystania z pomocy, zwłaszcza w przypadku dzieci, seniorów i osób o ograniczonej mobilności.

Dodatkowym utrudnieniem jest **brak zintegrowanego, spójnego systemu wsparcia psychicznego**. Obecne działania są często rozproszone i niedostatecznie skoordynowane, co powoduje, że osoby w kryzysie - zarówno dorośli, jak i dzieci - otrzymują pomoc z opóźnieniem lub niepełną.

4. PLAN ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH

Zidentyfikowane potrzeby mieszkańców gminy Wyszków oraz wyzwania, z jakimi mierzą się lokalne instytucje, posłużyły jako fundament do opracowania Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych na lata 2026-2030. Głównym celem Planu jest:

Zapewnienie kompleksowego i zintegrowanego systemu usług społecznych w Gminie Wyszków, dostosowanego do rzeczywistych i zróżnicowanych potrzeb mieszkańców - ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia dla osób niesamodzielnych oraz rodzin z dziećmi.

Realizacja celu głównego będzie możliwa dzięki wdrożeniu celów szczegółowych, które zostały dostosowane do specyficznych potrzeb poszczególnych grup objętych wsparciem. Poniżej przedstawiono zestawienie tych celów.

Osoby niesamodzielne

- Wzmocnienie samodzielności, mobilności oraz dostępu do usług wspierających osoby starsze w środowisku lokalnym
- Doskonalenie oferty usług skierowanych do osób starszych
- Wsparcie osób z niepełnosprawnościami
- Poprawa dostępności do wsparcia psychologicznego

Rodziny z dziećmi

- Wzmocnienie wsparcia emocjonalnego oraz poprawa dostępu do specjalistycznych usług dla rodzin z dziećmi.

Poniżej przedstawiono zestaw działań powiązanych z poszczególnymi celami szczegółowymi, pogrupowanych według kluczowych obszarów wsparcia. Dla każdego działania określono przewidywany okres realizacji, wskazano podmioty odpowiedzialne za jego wdrożenie, a także oszacowano koszty oraz wskazano potencjalne źródła finansowania.

4.1.OSOBY NIESAMODZIELNE

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e	Potencjalne źródło finansowania
1. Wzmocnienie samodzielności, mobilności oraz dostępu do usług wspierających osoby niesamodzielne w środowisku lokalnym	1.1. Dalszy rozwój usług opiekuńczych	2026-2030	Gmina Wyszków/ NGO	Fundusze Europejskie Środki własne Gminy
	1.2. Rozszerzenie oferty opieki wytchnieniowej	2026-2030	Gmina Wyszków/ NGO	Fundusz Solidarnościowy
	1.3. Rozwój usług asystencji osobistej, w tym dalsza realizacja programu Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnościami	2026-2030	Gmina Wyszków/ NGO	Fundusz Solidarnościowy Fundusze Europejskie Środki własne Gminy
	1.4. Świadczenie usług transportowych dostosowanych do potrzeb osób niesamodzielnych	2026-2030	Gmina Wyszków/ NGO	Fundusze Europejskie Środki własne Gminy
	1.5. Zwiększenie dostępności mieszkań treningowych i wspomaganych	2026-2030	Gmina Wyszków/ NGO	Fundusze Europejskie Środki własne Gminy
	1.6. Podejmowanie działań na rzecz utworzenia Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego	2026-2030	Gmina Wyszków/ NGO	Fundusze Europejskie Środki własne Gminy
2. Doskonalenie oferty usług skierowanych do osób starszych	2.1. Rozwój działań w ramach Korpusu Wsparcia Seniorów	2026-2030	Gmina Wyszków/ NGO	Budżet państwa Środki własne Gminy
	2.2. Integracja i aktywizacja kulturalna seniorów	2026-2030	Gmina Wyszków/ NGO	Fundusze Europejskie Środki własne Gminy
	2.3. Utworzenie Domu Dziennego Pobytu „Senior” w nowym lokalu	2026-2030	Gmina Wyszków/ NGO	Fundusze Europejskie Środki własne Gmina
3. Poprawa dostępności do wsparcia psychologicznego	3.1. Rozwój poradnictwa psychologiczno-terapeutycznego	2026-2030	Gmina Wyszków/ NGO	Fundusze Europejskie Środki własne Gminy
	3.2. Rozszerzenie oferty specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	2026-2030	Gmina Wyszków/ NGO	Fundusze Europejskie Budżet państwa

4.2. RODZINY Z DZIEĆMI

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e	Potencjalne źródło finansowania
1. Wzmocnienie wsparcia emocjonalnego oraz poprawa dostępu do specjalistycznych usług dla rodzin z dziećmi.	1.1. Dalsze wsparcie asystenta rodziny	2026-2030	Gmina Wyszków/ NGO	Program Asystent Rodziny
	1.2. Rozwój punktu informacji obywatelskiej (poradnictwo prawne, psychologiczne, terapeutyczne w tym usługi mobilne)	2026-2030	Gmina Wyszków/ NGO	Fundusze Europejskie Środki własne Gminy
	1.3. Rozwój istniejących oraz organizowanie nowych grup samopomocowych dla rodziców	2026-2030	Gmina Wyszków/ NGO	Fundusze Europejskie Środki własne Gminy
	1.4 Rodziny wspierające. Pozyskanie do współpracy rodzin wspierających.	2026-2030	Gmina Wyszków/ NGO	Środki własne Gminy

5. ZESTAWIENIE POZOSTAŁYCH POTENCJALNYCH ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA DZIAŁAŃ UJĘTYCH W PLANIE

Tabela 13. Obszary dofinansowania w ramach funduszy unijnych

Program	Działanie	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027	Zdrowie pracowników	Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Zdrowie psychiczne w pracy	Wsparcie zdrowia psychicznego pracodawców i pracowników, w tym profilaktyka wypalenia zawodowego.
	Usługi społeczne i zdrowotne	Osoby starsze	Dzienne Domy Opieki Medycznej	Tworzenie i wsparcie funkcjonowania placówek oferujących dzienną opiekę medyczną.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Mieszkania treningowe i wspomagane	Zapewnienie warunków do samodzielnego funkcjonowania osób wymagających wsparcia.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami, Rodziny z dziećmi	Opieka wytchnieniowa	Wsparcie dla opiekunów osób zależnych poprzez czasowe przejęcie opieki.
		Osoby starsze	Aktywizacja seniorów	Zwiększenie samodzielności, przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i aktywizacja seniorów.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami, Rodziny z dziećmi	Usługi asystenckie	Pomoc osobom z niepełnosprawnościami w codziennym funkcjonowaniu.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi teleopiekuńcze	Zdalne monitorowanie stanu zdrowia i bezpieczeństwa osób starszych lub niesamodzielnych.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi transportowe	Transport dla osób potrzebujących wsparcia, np. do placówek zdrowotnych czy społecznych.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Transport door-to-door	Indywidualny transport dla osób o ograniczonej mobilności.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi opiekuńcze	Świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Dostosowanie mieszkania wspomagane lub treningowe	Adaptacja mieszkań do potrzeb osób starszych lub z niepełnosprawnościami.
	Usługi społeczne na rzecz rodzin	Rodziny z dziećmi	Mediacje rodzinne	Pomoc w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych poprzez mediacje.
		Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Konsultacje i porady psychologiczne	Wsparcie psychologiczne, psychoedukacja i działania profilaktyczne.
		Osoby w kryzysie zdrowia	Pomoc osobom	Terapeutyczne i społeczne wsparcie osób z

Program	Działanie	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
		psychicznego	uzależnionym i ich rodzinom	problemem uzależnień oraz ich rodzin.
		Rodziny z dziećmi	Poradnictwo prawne	Udzielanie porad prawnych w zakresie funkcjonowania rodziny.
		Rodziny z dziećmi	Terapia rodzinna	Terapia dla rodzin przeżywających trudności we współżyciu społecznym lub emocjonalnym.
		Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Psychoterapia indywidualna	Pomoc psychoterapeutyczna dla osób indywidualnych.
		Rodziny z dziećmi	Grupy wsparcia i warsztaty wychowawcze	Wzmacnianie kompetencji rodzicielskich i wymiana doświadczeń.
		Rodziny z dziećmi	Praca socjalna	Świadczenia pracy socjalnej na rzecz rodzin wymagających wsparcia.
	Rewitalizacja miast	Osoby z niepełnosprawnościami	Usuwanie barier architektonicznych	Likwidacja przeszkód utrudniających poruszanie się osobom z niepełnosprawnościami.
		Osoby z niepełnosprawnościami	Dostosowanie obiektów	Przystosowanie budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, poprawa dostępności przestrzeni publicznej.
Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027	-	Wszyscy mieszkańcy	Paczki żywnościowe/posiłki oraz działania towarzyszące, - warsztaty i doradztwo.	Zapewnienie osobom najbardziej potrzebującym podstawowej pomocy żywnościowej w formie paczek lub posiłków oraz umożliwienie im udziału w bezpłatnych warsztatach na rzecz włączenia społecznego
Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego	Program Aktywny Maluch 2022-2029	Rodziny z dziećmi	Usługi opieki nad dziećmi	Tworzenie i funkcjonowanie nowych miejsc opieki dla dzieci do lat 3 (żłobki, kluby dziecięce, dzienni opiekunowie) poprzez dofinansowanie inwestycji infrastrukturalnych oraz kosztów bieżących.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 14. Obszary dofinansowania w ramach budżetu państwa oraz jednostek samorządowych

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	Budżet państwa (80% lub 50% w zależności od modułu)	Program Senior+	Osoby starsze	Dzienne Domy „Senior +” i Kluby „Senior +	Moduł 1 - jednorazowe wsparcie finansowe na utworzenie i/lub wyposażenie ośrodka wsparcia Moduł 2- zapewnienie funkcjonowania już istniejących ośrodków wsparcia, utworzonych w ramach modułu 1.

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
	Budżet państwa - Fundusz Solidarnościowy	„Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego	Osoby z niepełnosprawnościami, Rodziny z dziećmi	Opieka wytchnieniowa	Odciążenie członków rodzin lub opiekunów poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego lub powiatowego.
		„Opieka wytchnieniowa” dla Organizacji Pozarządowych	Osoby z niepełnosprawnościami, Rodziny z dziećmi	Opieka wytchnieniowa	Odciążenie członków rodzin lub opiekunów poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się Organizacje pozarządowe.
		„Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego	Osoby z niepełnosprawnościami	Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością	Celem Programu jest wprowadzenie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego lub powiatowego.
		„Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Organizacji Pozarządowych	Osoby z niepełnosprawnościami	Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością	Celem Programu jest wprowadzenie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się Organizacje pozarządowe.
		„Centra opiekuńczo-mieszkalne”	Osoby z niepełnosprawnościami	Centra opiekuńczo-mieszkalne	Stworzenie miejsc, gdzie osoby z niepełnosprawnościami mogą zamieszkiwać na zasadach pobytu dziennego lub całodobowego, zapewniając im niezależność i samodzielność. Program adresowany jest do gmin i powiatów, które zorganizują usługi zamieszkiwania w formie pobytu dziennego lub całodobowego w Centrach.
	Budżet państwa (<80%) i budżet gminy (>20%)	Korpus Wsparcia Seniorów	Osoby starsze	Usługi opiekuńcze dla seniorów	1. Pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych (np. pomoc w robieniu zakupów, przygotowywaniu posiłków, sprzątanii), 2. Podstawowa opieka higieniczno-pielęgnacyjna (pomoc w myciu, ubieraniu, poruszaniu się), 3. Zapewnienie kontaktów z otoczeniem (pomoc w uczestniczeniu w wydarzeniach społecznych, zapewnienie towarzystwa), 4. Dofinansowanie zakupu i użytkowania opasek bezpieczeństwa lub innych urządzeń, 5. Wsparcie w utrzymaniu samodzielności w miejscu zamieszkania
	Budżet państwa	„Opieka 75+”	Osoby starsze	Usługi	Zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, w tym

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
	(<60%) i budżet gminy (>40%)			opiekuńcze, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze	specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i więcej, które są osobami samotnymi, samotnie gospodarującymi, a także tych które pozostają w rodzinie.
	Budżet państwa (100%)	„Za życiem”	Rodziny z dziećmi	Wsparcie rodzin z dziećmi	Kompleksowe wsparcie dla rodzin z dziećmi z ciężkimi niepełnosprawnościami lub nieuleczalnymi chorobami, a także dla kobiet w ciąży i ich rodzin. Wsparcie obejmuje m.in.: jednorazowe świadczenie w wysokości 4000 zł, asystenci rodzin, wczesne wspomaganie rozwoju dziecka i jego rodziny, usługi wspierające i rehabilitacyjne.
	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych - finansowany z budżetu państwa, pracodawców i innych źródeł	„Samodzielność - Aktywność - Mobilność!” Mobilność osób z niepełnosprawnością	Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi transportowe	Wzrost niezależności osób z niepełnosprawnościami oraz ułatwienie im aktywności społecznej lub zawodowej poprzez zapewnienie dostępu do korzystania z samochodu osobowego.
		„Dostępność ponad barierami”	Osoby z niepełnosprawnościami	Usuwanie barier architektonicznych	Rozwój i zwiększenie dla osób z niepełnosprawnościami dostępności przestrzeni fizycznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej, a także dostępności produktów i usług, w tym dotyczących turystyki, rekreacji i kultury.
		„Centra informacyjno-doradcze dla osób z niepełnosprawnością”	Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi wspierające osoby z niepełnosprawnościami	Uruchomienie centrów oferujących kompleksowe wsparcie informacyjne, doradcze i eksperckie dla osób z niepełnosprawnościami oraz ich otoczenia, w tym w zakresie doboru technologii asystujących.
		„Zajęcia klubowe w WTZ”	Osoby z niepełnosprawnościami	Aktywizacja osób z niepełnosprawnościami	Rehabilitacja społeczna i zawodowa w formie warsztatów terapii zajęciowej.
		„Wsparcie Inicjatyw”	Osoby z niepełnosprawnościami	Integracja i aktywizacja osób z niepełnosprawnościami	Promowanie działań na rzecz aktywizacji środowiska osób niepełnosprawnych

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (moduł 1 i 2) oraz Ministerstwo Edukacji Narodowej (moduł 3)	Budżet państwa (80%) i budżet gminy (20%)	Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028	Rodziny z dziećmi	Opieka żywnościowa	Moduł 1 i 2 - zapewnia pomoc dzieciom, uczniom i młodzieży oraz obejmuje pomocą osoby dorosłe, zwłaszcza osoby starsze, chore, niepełnosprawne i samotne w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Moduł 3 - wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły podstawowej poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłku w trakcie pobytu w szkole.
Samorząd Województwa Mazowieckiego	Budżet Województwa Mazowieckiego (max. 80%)	"Wsparcie osób z niepełnosprawnościami na Mazowszu"	Osoby z niepełnosprawnościami	Dostęp do kultury dla osób z niepełnosprawnościami	Ułatwienie osobom z niepełnosprawnościami dostępu do instytucji kultury, dla których organizatorem jest Samorząd Województwa Mazowieckiego, poprzez możliwość skorzystania z ich oferty za preferencyjną cenę biletu, tj. 1 zł brutto za osobę z niepełnosprawnościami i 1 zł brutto za towarzyszącego jej opiekuna
		„Mazowsze dla młodzieży”	Rodziny z dziećmi	Aktywizacja młodzieży	Tworzenie i rozwój Młodzieżowych Rad poprzez dofinansowanie działań edukacyjnych, promocyjnych oraz organizacyjnych. Dotacje obejmują m.in. szkolenia dla młodzieżowych radnych i ich opiekunów, kampanie informacyjne oraz realizację inicjatyw młodzieżowych.
		„Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych”	Wszyscy mieszkańcy	Integracja i aktywizacja mieszkańców	Zadania aktywizujące, integrujące i rozwijające lokalne społeczności poprzez zapewnienie podstawowej infrastruktury (takiej jak np. świetlice wiejskie, gminne/osiedlowe ośrodki kultury, domy kultury, domy pomocy społecznej, itp.) pełniące rolę tzw. „centrum integracyjno-kulturalne”
Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej	Budżet państwa	Bon senioralny	Osoby starsze	Usługi opiekuńcze	Program wsparcia finansowego dla osób powyżej 75. roku życia, które wymagają regularnej opieki i mają bliskich aktywnych zawodowo.

Źródło: opracowanie własne

6. SYSTEMY MONITOROWANIA I OCENY

Poniżej przedstawiono system monitorowania realizacji, osiągania wskaźników oraz oceny skuteczności i efektywności Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Wyszaków na lata 2026-2030.

Szczególną uwagę poświęcono precyzyjnemu określeniu metod ewaluacji podejmowanych działań, co umożliwi rzetelną i kompleksową ocenę ich wpływu na jakość życia mieszkańców oraz rozwój społeczny gminy. Proces ewaluacyjny obejmować będzie zarówno analizę stopnia realizacji zaplanowanych zadań, jak i ocenę osiągnięcia założonych wskaźników rezultatu oraz oddziaływania.

Monitoring wskaźników przypisanych do poszczególnych obszarów wsparcia prowadzony będzie w sposób ciągły, z wykorzystaniem danych ilościowych i jakościowych. Pozwoli to na bieżące identyfikowanie nowych potrzeb, elastyczne modyfikowanie podejmowanych działań oraz skuteczne wdrażanie zaplanowanych rozwiązań.

6.1. WSKAŹNIKI REZULTATU I PRODUKTU

Wskaźniki służące monitorowaniu realizacji Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Wyszaków na lata 2026-2030 zostały powiązane z każdym z celów szczegółowych. Ich wykorzystanie umożliwi ocenę stopnia realizacji celu głównego, jakim jest zapewnienie wszystkim mieszkańcom Gminy dostępu do wysokiej jakości usług społecznych - ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób doświadczających kryzysu zdrowia psychicznego oraz rodzin z dziećmi.

Wskaźniki zostały pogrupowane zgodnie z wyodrębnionymi obszarami interwencji. Warto jednak podkreślić, że niektóre z nich - ze względu na swój przekrojowy charakter - mogą odnosić się do więcej niż jednego obszaru wsparcia, mimo że formalnie przypisano je do konkretnego celu. Szczegółowy wykaz wskaźników monitorujących realizację celów szczegółowych zawiera **Tabela 15**.

Tabela 15. Wskaźniki rezultatu w podziale na obszary wsparcia

OSOBY Z NIESAMODZIELNE		
I.p.	Cel szczegółowy	Nazwa wskaźnika
1.	Wzmocnienie samodzielności, mobilności oraz dostępu do usług wspierających osoby niesamodzielne w środowisku lokalnym	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w roku
		Liczba opiekunów korzystających z opieki wytchnieniowej.
		Liczba osób objętych usługą asystenta osobistego
2.	Doskonalenie oferty usług skierowanych do osób starszych	Liczba osób objętych wsparciem w ramach Korpusu Wsparcia Seniorów
		Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych dla seniorów
3.	Poprawa dostępności do wsparcia psychologicznego	Liczba osób korzystających z poradnictwa psychologicznego.
		Liczba godzin SUO świadczonych rocznie
RODZINY Z DZIEĆMI		
I.p.	Cel szczegółowy	Nazwa wskaźnika
4.	Wzmocnienie wsparcia emocjonalnego oraz poprawa dostępu do specjalistycznych usług dla rodzin z dziećmi.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.
		Liczba klientów PIO korzystających z porad w roku

Źródło: opracowanie własne

6.2. OPIS SYSTEMU MONITOROWANIA REALIZACJI PLANU I OSIĄGNIĘCIA WSKAŹNIKÓW

System monitorowania realizacji Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Wyszków na lata 2026-2030 ma na celu skuteczny nadzór nad postępem wdrażania zaplanowanych działań oraz ocenę stopnia realizacji wyznaczonych celów. Regularne i rzetelne monitorowanie stanowi kluczowy element powodzenia całego procesu wdrażania Planu. Dzięki systematycznej analizie możliwe będzie nie tylko bieżące śledzenie zgodności realizowanych działań z założeniami, lecz także szybkie reagowanie na pojawiające się trudności oraz wprowadzanie niezbędnych korekt. System ten zapewni przejrzystość oraz odpowiedzialność realizacyjną, wspierając efektywne zarządzanie usługami społecznymi w gminie Wyszków.

Monitoring będzie prowadzony we współpracy z lokalnymi interesariuszami zaangażowanymi w opracowanie i realizację Planu, w tym:

- przedstawicielami władz gminy Wyszków,
- Ośrodkiem Pomocy Społecznej,
- jednostkami organizacyjnymi gminy,
- organizacjami pozarządowymi,
- innymi partnerami społecznymi i instytucjonalnymi.

Za koordynację procesu monitorowania odpowiadać będzie wyznaczony do tego pracownik OPS, który zbierać będzie dane od realizatorów poszczególnych działań - zgodnie z przyjętymi wskaźnikami przypisanymi do celów szczegółowych.

Zebrane dane zostaną poddane analizie, a na ich podstawie opracowywane będą coroczne raporty prezentujące postępy w realizacji Planu. Szczególne znaczenie w tym procesie będą miały wskaźniki, które posłużą do oceny skuteczności i efektywności wdrażanych działań oraz osiągnięcia założonych rezultatów.

6.3. OCENA SKUTECZNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI PLANU (EWALUACJA)

Ostatnim etapem wdrażania Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Wyszków na lata 2026-2030 będzie przeprowadzenie ewaluacji działań. Jej głównym celem będzie ocena efektów oraz zasadności podejmowanych interwencji i mechanizmów monitorujących. Ewaluacja pozwoli określić, w jakim stopniu osiągnięto cele zawarte w Planie, a także ocenić skuteczność i efektywność wdrożonych rozwiązań.

Proces ewaluacji zostanie zrealizowany w dwóch etapach:

- **Ewaluacja on-going (bieżąca)** - prowadzona w trakcie realizacji Planu jako element ciągłego monitoringu. Jej celem jest śledzenie postępów wdrażania, bieżąca ocena realizacji celów operacyjnych oraz identyfikowanie ewentualnych problemów. Umożliwia to szybkie wprowadzanie korekt i dostosowywanie działań do zmieniających się warunków. Ewaluacja ta będzie realizowana we współpracy Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wyszkowie oraz innymi partnerami zaangażowanymi w realizację Planu.
- **Ewaluacja ex-post** - przeprowadzana po zakończeniu okresu realizacji Planu. Skoncentruje się na ocenie osiągniętych rezultatów, trwałości wdrożonych działań oraz efektywności wykorzystania zasobów - zarówno finansowych, jak i organizacyjnych. Pozwoli na zestawienie zrealizowanych interwencji z ich wpływem na poprawę jakości życia mieszkańców Gminy Wyszków.

7. SPIS ELEMENTÓW GRAFICZNYCH

TABELE

Tabela 1. Powiązanie celów Planu z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla 7

Tabela 2. Liczba ludności w podziale na płeć w latach 2022-2024..... 8

Tabela 3. Inne wskaźniki demograficzne 9

Tabela 4. Poziom bezrobocia w latach 2022-2024..... 9

Tabela 5. Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2022-2024 w rodzinach10

Tabela 6. Podmioty obejmujące wsparciem wybrane grupy społeczne 11

Tabela 7. Podstawowe informacje o podmiotach (lokalizacja, liczba miejsc, użytkowanie) dla lat 2022-2024 13

Tabela 8. Informacje o personelu w podmiotach dla lat 2022-2024 13

Tabela 9. Informacje organizacyjne dotyczące podmiotów dla lat 2022-2024 13

Tabela 10. Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych, niepieniężnych oraz pozostałych usług na podstawie decyzji administracyjnych w latach 2022-2024 15

Tabela 11. Zestawienie wydatków w obszarze polityki społecznej i pomocy społecznej 16

Tabela 12. Usługi środowiskowe świadczone na terenie jednostki [2024 rok] 19

Tabela 13. Obszary dofinansowania w ramach funduszy unijnych 27

Tabela 14. Obszary dofinansowania w ramach budżetu państwa oraz jednostek samorządowych 28

Tabela 15. Wskaźniki rezultatu w podziale na obszary wsparcia 32

WYKRESY

Wykres 1. Piramida wieku i płci w 2024 roku..... 9

MAPY

Mapa 1. Granice gminy Wyszaków 8

Przewodniczący Rady

Adam Szczerba